

واکاوی تجربه زیسته استادان دانشگاه فردوسی مشهد از رفتارهای نامحترمانه دانشجویان

دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۲۵

پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۱۰

سمیرا پورا^۱

استادیار مدیریت رفتار سازمانی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

چکیده:

رفتارهای نامحترمانه به عنوان پیامد ارتباطی نامناسب بین استاد و دانشجو می تواند به شدت فرایند یاددهی و یادگیری را مختل سازد و به ایجاد تنش میان آن ها منجر شود. این مطالعه با هدف واکاوی رفتارهای نامحترمانه دانشجویان نسبت به استادان و بررسی علل آن انجام شد. در این مطالعه پدیدارشناختی، مصاحبه های نیمه ساختاریافته ای با اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد با حداقل رتبه علمی دانشجویی و سابقه کاری بیش از ۱۰ سال صورت گرفت. نمونه گیری به صورت هدفمند بود و تا رسیدن به اشباع اطلاعات ادامه یافت. تجزیه و تحلیل داده ها براساس مدل هفت مرحله ای کلایزی صورت گرفت. از دیدگاه استادان، رفتارهای نامحترمانه دانشجویان، شامل دیر آمدن دانشجو به کلاس درس، غیبت، استفاده از تلفن همراه در کلاس، بی احترامی کلامی به استاد و عدم همراهی با کلاس بوده است. علل بروز این رفتارها در قالب طبقاتی شامل استاد، دانشجو، دانشگاه، خانواده و جامعه دسته بندی گردید. به دلیل پیامدهای مخرب این نوع رفتارها، به کارگیری راهکارهایی برای کاهش میزان بروز این رفتارها در دانشجویان به منظور ایجاد محیط های یادگیری و یاددهی مطلوب، ضروری است.

واژگان کلیدی: رفتارهای نامحترمانه، استادان، پدیدارشناسی، کلایزی، دانشگاه فردوسی مشهد.

^۱ نویسنده مسئول: s.pour@birjand.ac.ir

Lecturers' lived Experience of College Student' Incivility in Ferdowsi University of Mashhad

---

Samira Pour¹

Assistant Professor of Organizational Behavior Management, Faculty of Literature and Humanities, University of Birjand, Birjand. Iran

Abstract:

Students' incivilities can adversely affect the lecturer-student relationship, hinder the learning-teaching process, and create tension between them. The present study aimed to examine students' incivilities against lecturers. In this phenomenological study used semi-structured interviews with faculty members of Ferdowsi University of Mashhad with a minimum academic rank of associate professor and more than 10 years of work experience. The purposive sampling method was applied until data saturation was reached. Data was analyzed through Colaizzi's method of phenomenological analysis. Lecturers mentioned various behaviors as incivility, including unpunctuality, absenteeism, use of cellphones during class sessions, disrespect for lecturers, classroom irregularities, and lack of engagement in class activities. The reasons for such behaviors were classified under the following categories: lecturers, students, the university, students' family, and the society. Due to adverse consequences of such behaviors, measures should be taken to decrease the incidence of such behaviors among the students so as to create a desirable learning-teaching milieu.

Keywords: Incivility, Lecturers, Phenomenology, Colaizzi's method, Ferdowsi University of Mashhad.

---

¹ Corresponding author: s.pour@birjand.ac.ir

مقدمه

رفتارهای نامحترمانه‌ی دانشجویان نسبت به استادان می‌تواند ناشی از عدم تبیین خواسته‌های استاد و دانشجو در ارتباط میان آن‌ها باشد. این نوع رفتارها در کلاس درس به یک نگرانی عمده برای معلمان و استادان تبدیل شده است. بهبود یادگیری دانشجویان در کلاس درس مستلزم آن است که معلمان به‌طور اثربخش با رفتارهای نامحترمانه موجود در کلاس درس مقابله کنند (Ding et al., 2010). در حال حاضر دانشگاه‌ها به‌عنوان عامل کلیدی توسعه‌ی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی جوامع بشری، نقشی حیاتی در امر آموزش سرمایه‌ی انسانی ایفا می‌کنند. آموزش و تدریس برای دانشجویان از اصلی‌ترین وظایف هر استادی است؛ در واقع، کارکرد دانشگاه منحصر به انتقال دانش نیست تا خود را محدود به آموزش کند؛ بلکه یکی از کارکردهای آن، تربیت انسان است؛ بدین معنا دانشگاه یک محیط تربیتی است که می‌تواند در فرهنگ‌سازی نیز مؤثر باشد (Hosein Chari & Fadakar, 2005). در این میان ممکن است استادان با دانشجویان بدقلق و بد رفتاری نیز مواجه شوند که نیاز است به نحو مطلوبی با آن‌ها برخورد شود تا هم به هدایت آن‌ها پرداخته شود و هم مسیر کلاس از هدفی که دارد، منحرف نگردد و حق دیگر دانشجویان نیز زایل نشود (Shabani, 2004).

از آنجا که رفتارهای نامحترمانه در محیط‌های آموزشی می‌تواند به شدت یاددهی و یادگیری را مختل نماید و عوارض طولانی مدتی بر عملکرد فرد داشته باشد؛ لذا، توجه به علل و عواملی که منجر به بروز رفتارهای نامحترمانه در دانشجویان می‌شود، ضروری است. بر این اساس، پژوهش حاضر تلاش دارد پاسخی برای سؤالات زیر بیابد:

۱- در ارتباط و تعامل بین استاد و دانشجو، منظور از رفتارهای نامحترمانه دانشجو نسبت به استاد چیست؟

۲- علل و عوامل بروز این نوع رفتارهای ناشی از سازوکارهای ارتباطی از دیدگاه اساتید چیست؟

۳- از دیدگاه استادان چه راهکارهایی برای کاهش بروز این نوع رفتارها می‌تواند مؤثر واقع گردد؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

وقتی از مقام استادی سخن گفته می‌شود، از جایگاهی صحبت می‌گردد که می‌تواند الگو دهنده و هدایت‌کننده مسیر زندگی دانشجویان باشد؛ همچنین، برای دانشجویانی که به تازگی با فضای دانشگاهی آشنا شده‌اند شاید تصور چگونگی برقرار ارتباط با استاد، سخت و نامفهوم باشد. رفتارهای نامحترمانه به هرگونه اقدامی که با فضای هماهنگ کلاس، جو یادگیرنده و تعاملی آن تداخل داشته باشد، گفته می‌شود (Feldmann, 2001). رفتارهای نامحترمانه از مسائلی است که علاوه بر ایجاد اختلال در فرایند یاددهی و یادگیری، باعث بروز استرس بین استاد و دانشجو نیز می‌شود (Clark, 2008). در فرهنگ لغت رفتار نامحترمانه، توهین رفتار و عمل غیر مؤدبانه و خشونت آمیز تعریف شده است. منظور از رفتارهای نامحترمانه دانشجو، رفتارهایی از قبیل بی‌تفاوتی، خوابیدن در کلاس، بی توجهی، خودداری از پاسخ دادن، استفاده از تلفن همراه، تأخیر در ورود به کلاس، ترک کلاس، غیبت، ایجاد تنش، تقلب و تقاضای بی‌مورد است (Jooybari et al., 2010). برخی از رفتارهای ناپسند مانند تقلب، غیبت و دیر آمدن به کلاس درس از زمان‌های گذشته وجود داشته است؛ ولی

رفتارهایی مانند بددهنی، تهدید، درگیری فیزیکی بین استاد و دانشجو از جمله رفتارهای گستاخانه-ای است که اخیراً دیده می‌شود (Robertson, 2012). Feldmann (۲۰۰۱) این نوع رفتارها را در ۴ طبقه تقسیم‌بندی کرده است: ۱- رفتارهای آزاردهنده شامل دیر آمدن و زود رفتن، جواب دادن به تلفن همراه در کلاس، ۲- ترور کلاسی (تخریب شخصیت)، ۳- ارباب و ۴- تهدید به خشونت. مواجهه با این نوع رفتارها اثرات کوتاه و بلندمدتی از قبیل واکنش‌های فیزیکی و عاطفی، کاهش اعتماد به نفس و کاهش اطمینان به توانایی تدریس در استاد را به همراه دارد که نتیجه آن، پیامدهای کاملاً منفی بر فرایند آموزش می‌گذارد به طوری که حتی ممکن است موجب کناره‌گیری اعضای هیات علمی از آموزش شود. به نظر می‌رسد تعاملات دانشجو-استاد عامل بسیار مهمی در محیط آموزشی است (Luparell, 2007). رفتار نامحترمانه را عاملی برای از هم گسیختگی در محیط آکادمیک معرفی کرده است. به نظر وی رفتار خشن، سوء استفاده گرایانه و غیر مؤدبانه می‌تواند به آرامی باعث گسیخته شدن محیط آکادمیک شود و به طور محسوس بر آموزش تأثیر بگذارد (Tiberius & Flak, 1999). افرادی که درگیر رفتارهای نامحترمانه هستند؛ احساسات منفی همچون خشم، اضطراب و افسردگی را تجربه می‌کنند (Sun Hyun et al., 2018).

طی مطالعه‌ای، Luparell بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان را نسبت به استادان، شدید گزارش کرد. از طرفی، بسیاری از استادان، رفتارهای نامحترمانه دانشجو را به رئیس دانشگاه گزارش نمی‌دهند؛ زیرا نگران موقعیت شغلی خود هستند و فکر می‌کنند این مسئله در ارزیابی آن‌ها تأثیرگذار است (Luparell, 2003). با توجه به این‌که این رفتارها در حال افزایش است؛ در نتیجه رفاه اساتید، دانشجویان و روند آموزش به خطر افتاده

است. رفتارهای نامحترمانه دانشجویان می‌تواند باعث ایجاد تنش، نارضایتی و فرسودگی شغلی شود (Appleby, 1990; Schneider, 1998). اساتیدی که با این نوع رفتارها مواجه می‌شوند ممکن است به جای این‌که تمرکزشان روی مطالب درسی باشد، وقت و انرژی بیشتری را صرف به کارگیری راهبردهایی برای مقابله با این نوع رفتارها کنند و این می‌تواند یک نمونه از تأثیرهای این رفتارها بر روی استادان دانشگاه باشد. این نوع رفتارهای نامحترمانه که فرایند یادگیری را مختل می‌کنند، نقض آشکار حقوق دیگر دانشجویان است که این نوع رفتارها را به قلدری تشبیه کرده‌اند. همان‌طور که Schneider (۱۹۹۸) از این مسئله شکایت داشت که دوره‌های تدریسش از این نوع رفتارها آکنده شده است؛ همچنین، این رفتارها بر روی دانشگاه نیز می‌تواند تأثیرگذار باشد. مدت زمانی را که استاد صرف رفتارهای نامحترمانه دانشجویان بدقلق می‌کند، باعث می‌شود تا در نظر دیگر دانشجویانش، استاد کمتر مطلوبی جلوه کند و این به میزان فرسودگی و پریشانی او می‌افزاید، چرا که به جای اختصاص وقت و تمرکز بر روی تدریس، اغلب اوقات در موقعیت تدافعی قرار می‌گیرد. البته این بدان معنا است که کلاس‌های درس باید خالی از هرگونه شور و هیجانی و کاملاً استریل شده باشند؛ بلکه حد و اندازه آن باید مشخص باشد و حریم بین استاد و دانشجو نیز حفظ گردد. بدیهی است که یادگیری پایدار و معنادار وقتی رخ می‌دهد که نظرات به اشتراک گذاشته شود و مورد بحث قرار گیرد. استادانی که احساس حمایت از طرف دانشگاه و همکارانشان نمی‌کنند ممکن است تمایل به نادیده گرفتن مشکل شرایط کلاس درس برای جلوگیری از تحریک دانشجویان و شورش بالقوه داشته باشند (Clayton, 2000). با گذشت زمان، استاد احساس می‌کند که سست‌تر شده و مهارت‌هایش زیر سؤال رفته است. این

شامل عدم پایبندی دانشجویان به استانداردهای کلاس درس، فقدان اعتماد به همسالان، عدم تعهد به آموزش و یادگیری در یک محیط بالینی و استفاده نامناسب از فناوری است؛ همچنین، در این مطالعه این امر نیز مورد تأکید قرار گرفت که رفتارهای نامحترمانه دانشجویان در طول تحصیل بر روی هدف آن‌ها برای تبدیل شدن به یک پرستار حرفه‌ای تأثیر منفی می‌گذارد.

Yoonesi و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه خود به ارتباط رفتار نامحترمانه در محیط کار با خودکارآمدی حرفه‌ای و توانمندسازی روانشناختی در پرستاران شاغل در بیمارستان‌های شهر بیرجند پرداختند. در این مطالعه ۱۷۰ نفر پرستار به صورت تصادفی انتخاب شدند و داده‌ها از طریق پرسشنامه جمع‌آوری و تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین خودکارآمدی حرفه‌ای و توانمندسازی روانشناختی با رفتارهای نامحترمانه ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد؛ یعنی افزایش خودکارآمدی در پرستاران می‌تواند میزان بروز رفتار نامحترمانه در محیط کار را کاهش دهد. Jouybari و همکاران (۱۳۹۰) در مطالعه‌ی خود به بررسی مفهوم اخلاق دانشجویی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی گلستان پرداختند. آن‌ها در مطالعه خود از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته استفاده کردند و به روش تحلیل محتوا داده‌های خود را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که استادان، مفهوم اخلاق دانشجویی را با بروز رفتار آکادمیک در محیط دانشگاهی از دانشجویان توصیف کردند و رفتارهای نامحترمانه را منافات با اخلاق دانشجویی می‌دانستند.

حال براساس آنچه در مبانی نظری و پیشینه تحقیق آمده است و از آنجا که در زمینه رفتارهای نامحترمانه اغلب مطالعات بر روی کارکنان

احساس در نهایت در ارزیابی‌های صورت گرفته توسط دانشجویان منعکس می‌شود.

به منظور ارتقای کیفیت فرایند یاددهی-یادگیری لازم است تا استادان محترم با راهکارهای مؤثر در برخورد با دانشجویان به ویژه دانشجویان بدقلق، آشنا باشند و برای بهبود وضعیت آموزشی دانشجویان، آن‌ها را مورد توجه قرار دهند؛ چرا که عمده‌ترین و مهمترین مهارت ضمن تدریس، برقراری رابطه بین معلم و دانشجو است (Sharifi Rad et al., 2010). یافتن کلاس درسی که رفتار همه دانشجویان آن از هر نظر مطلوب و کاملاً به‌هنگار باشد اگر امر محالی نباشد؛ اما دشوار است؛ لذا، همیشه در کلاس درس دانشجویانی با مشکلات رفتاری وجود دارند که منبعی برای رنج استاد و عاملی برای کاهش کیفیت تدریس هستند؛ بنابراین، استادان نیز برای پیشگیری و از بین بردن این‌گونه رفتارها از راهکارهای گوناگونی استفاده می‌کنند. چگونگی و نحوه‌ی برخورد استاد به میزان زیاد می‌تواند در کاهش بدرفتاری دانشجویان کلاس درس مؤثر باشد و استاد می‌تواند با برخورد مناسب و به‌جا رفتارهای مخمل و آزاردهنده و ضدافتداری دانشجویان در کلاس درس را به بهترین نحو کنترل نماید و از بروز مشکلات بیشتر جلوگیری به عمل آورد (Karimi, Fathi Azar, 2006). در این مطالعه نیز تلاش شده است تا از منظر استادان، راهکارهایی بدین منظور استخراج گردد تا شاید بتواند راهگشای حل این پدیده نابه‌هنگار باشد.

Sun Hyun و همکاران (۲۰۲۲) در مقاله خود با عنوان "تجربه زیسته از رفتارهای نامحترمانه دانشجویان پرستاری در کره جنوبی"، ۳۴ نفر از دانشجویان پرستاری در سه دانشگاه کره جنوبی را به شیوه‌ی کیفی مورد بررسی قرار دادند و ۵ مضمون را در این خصوص شناسایی کردند که

سازمان‌ها و یا در محیط‌های بهداشتی - درمانی صورت گرفته است و نیز با توجه به اهمیت ارتباط مؤثر بین استاد و دانشجو و نقش آن در شکل‌گیری رفتارهای نامحترمانه دانشجویان، مطالعه حاضر به دنبال واکاوی تجربه زیسته استادان دانشگاه از رفتارهای نامحترمانه دانشجویان است

تا با ارائه برنامه‌ریزی‌های مناسب به تصمیم‌گیری‌های آگاهانه در این خصوص کمک فزاینده‌ای شود؛ بدین ترتیب، علاوه بر بهبود کیفیت ارتباطات میان استاد و دانشجو در دانشگاه، به روند یاددهی-یادگیری نیز کمک شود و از ریشه دواندن و رشد رفتارهای غلط در دانشگاه جلوگیری به عمل آید.

جدول ۱- خلاصه پیشینه تحقیق

نویسنده	موضوع	یافته‌ها
Abraham و همکاران (۲۰۲۲)	ادراکات معلم از رفتار نامحترمانه دانش آموز در کلاس درس آنلاین علوم	رفتار نامحترمانه دانش آموزان در محیط یادگیری آنلاین نیز وجود دارد و تاثیرات منفی بر یادگیری افراد می‌گذارد. رفتار نامحترمانه دانش آموز به عنوان نوعی بی‌احترامی در محیط آموزشی تلقی می‌شود و تاثیرات منفی بر محیط یادگیری و معلمان می‌گذارد.
Sun Hyun و همکاران (۲۰۲۰)	تجربه زیسته اساتید پرستاری از رفتارهای نامحترمانه دانشجویان در کره جنوبی	عدم پایداری دانشجویان به استانداردهای کلاس درس، فقدان اعتماد به همسالان، عدم تعهد به آموزش و یادگیری در یک محیط بالینی و استفاده نامناسب از فناوری از جمله مضامین تجربیات اساتید از رفتارهای نامحترمانه دانشجویان است.
Yoonesi و همکاران (۱۳۹۹)	ارتباط رفتار نامحترمانه در محیط کار با خودکارآمدی حرفه‌ای و توانمندسازی روانشناختی در پرستاران شاغل در بیمارستان‌های شهر بیرجند	افزایش خودکارآمدی در پرستاران می‌تواند میزان بروز رفتار نامحترمانه در محیط کار را کاهش دهد.
ثناگو و همکاران (۱۳۹۵)	رفتارهای نامحترمانه در محیط کار پرستاران: یک مطالعه کیفی	رفتار نامحترمانه با مفاهیم "حقرات"، "پرخاصگری کلامی-غیر کلامی"، "تهدید"، "سرزنش شدن"، "نادیده گرفتن توانمندی‌ها"، "مشارکت داده نشدن" در تعامل با همکاران، مافوق، پزشک، بیمار، همراهان، کادر خدماتی همراه بوده است. مشارکت کنندگان رفتار نامحترمانه از همراهان را در طیفی از خفیف تا شدید تجربه کردند و آن را بسیار تنش زا می‌دانستند.
راد و همکاران (۱۳۹۴)	رفتارهای چالش زا (نامحترمانه) در دانشجویان علوم پزشکی و نحوه مدیریت آن	راهبردهای کمک به اساتید در کاهش رفتارهای چالش زا شامل توسعه ارتباطات موثر و مهارت‌های بین فردی برای بهتر شدن درک دیدگاه‌های دانشجویان، تنظیم انتظارات دوره و انتظار رفتارهای شفاف که کاملاً منطبق با اهداف دوره و ارزشیابی باشد، بازخورد مناسب تدریس و یادگیری، در میان ترم به دانشجو و از طرف دانشجو، ایجاد محیط یادگیری مشارکتی و تجربه کلاس داری تعاملی، پاسخ محترمانه به تضادها به جای پاسخ خشن به دانشجو، رسیدگی به شکایات و بررسی فوری آن بر اساس اولویت می‌باشد
Jooybari و همکاران (۱۳۹۰)	بررسی مفهوم اخلاق دانشجویی از دیدگاه اعضای هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی گلستان	اساتید، مفهوم اخلاق دانشجویی را با بروز رفتار آکادمیک در محیط دانشگاهی از دانشجو توصیف کردند و رفتارهای نامحترمانه را منافات با اخلاق دانشجویی می‌دانستند

روش تحقیق

این مطالعه براساس استراتژی پدیدارشناسی انجام شده است. بیشتر مطالعات کیفی بر این عقیده استوارند که به دست آوردن دانش درباره‌ی انسان‌ها امکان‌پذیر نیست مگر از طریق توصیف تجربه انسانی به همان صورتی که توسط افراد تجربه‌کننده توصیف می‌شود. پدیدارشناسی مناسب‌ترین روش برای شناخت عمیق تجربه و معنای یک مفهوم پیچیده و چندبعدی همانند رفتارهای نامحترمانه است. این روش بر این اساس است که افراد متفاوت، مفاهیم و تجارب متفاوتی از یک پدیده واحد دارند و با احصا و درک

پدیده‌ها از منظر گروه خاصی از افراد می‌توان درکی روشن‌تر و کامل‌تر نسبت به بسیاری سؤالات مطرح در عرصه تحقیقات سازمانی دست یافت که باعث ارائه دیدی جامع نسبت به موضوع می‌شود و زمینه‌ی بهتری برای تصمیم‌گیری مدیران و کارشناسان سازمان فراهم می‌گردد (Danaeefard & Kazemi, 2010). در یک مطالعه پدیدارشناختی که باید افرادی مورد مشاهده قرار بگیرند که پدیده‌ی مورد نظر را تجربه کرده باشند، ضرورت دارد ملاک خاصی برای انتخاب افراد مدنظر باشد (Bazargan, 2008). از طرفی، در پژوهش‌های کیفی محققان به منظور دستیابی به غنی‌ترین اطلاعات به سراغ افراد یا گروه‌هایی می‌روند که از بیشترین آگاهی در

ذهنشان می‌رسد و در سؤالات گنجانده نشده عنوان کنند؛ زیرا هدف، رسیدن به عمق تجربه آنها بود. مصاحبه‌ها در دانشگاه و اتاق استادان با هماهنگی قبلی انجام می‌شد. اطلاعاتی نیز در مورد سن و جنس و مواردی از این قبیل ثبت شد که صرفاً جهت توصیف بهتر شرکت‌کنندگان به کار می‌آید. پس از اولین مصاحبه و دست‌نویس کردن اطلاعات، مطالب از نظر ناقص بودن یا نامفهوم بودن مورد بررسی قرار گرفتند و اصلاح شدند.

داده‌ها طبق رویکرد پدیدارشناسی توصیفی- Colaizzi تحلیل شد، سپس درون مایه‌های اصلی استخراج شد. این روش قادر است به روشنی و وضوح مرحله به مرحله محقق را در رسیدن به جوهره تجارب هدایت کند. این روش، ارائه دهنده‌ی درک عمیقی از تجربیات افراد در توصیفات آنها می‌باشد (Belle, 2014). روش تجزیه و تحلیل داده‌ها براساس مدل پیشنهادی Colaizzi شامل ۷ مرحله است که در قالب شکل زیر نشان داده شده است.

شکل ۱- فرایند تحلیل داده‌های پدیدارشناختی با استفاده از روش کلایزی (منبع: Shosha, 2012)

برای اعتبارسنجی داده‌های تحقیق حاضر علاوه بر مرحله هفتم روش کلایزی از چهار معیار Guba & Lincoln (۱۹۸۵) شامل قابلیت اعتبار، انتقال-پذیری، قابلیت اطمینان و تأییدپذیری تحت عنوان

خصوص سؤالات تحقیق برخوردار هستند (Devers & Frankel, 2000). از این رو، شیوه نمونه‌گیری تحقیق حاضر به صورت هدفمند است و معیار انتخاب نمونه مورد مطالعه در این تحقیق، استادانی بودند که در طی دوران تدریس خود درگیر رفتارهای نامحترمانه دانشجویان بوده‌اند و نیز دارای رتبه‌ی علمی حداقل دانشیاری با سابقه کاری بیش از ۱۰ سال در دانشگاه بودند. حجم نمونه نیز در مطالعه حاضر با توجه به اشباع اطلاعات در نظر گرفته شده است؛ چرا که حجم نمونه در مطالعات کیفی قابل پیش‌بینی نمی‌باشد. در واقع، حجم نمونه در این مطالعات با توجه به "اشباع اطلاعات" در نظر گرفته می‌شود؛ یعنی در هر زمان که محقق احساس کند از لحاظ اطلاعات به حد اشباع رسیده و داده‌های دیگر صرفاً نتایج قبلی داده‌های پیشین را تکرار می‌کند، پژوهشگر می‌تواند نمونه‌گیری خود را متوقف سازد (Ranjbar et al., 2012).

محقق برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیازش به گفته‌های استادان دانشگاه تکیه می‌کند؛ لذا در این مطالعه از مصاحبه‌های اکتشافی و نیمه ساختاریافته استفاده شده است. این نوع مصاحبه‌ها به دلیل انعطاف‌پذیری و عمیق بودن، مناسب پژوهش‌های کیفی است. طول مدت مصاحبه بین ۳۵ تا ۷۰ دقیقه و به‌طور متوسط ۵۰ دقیقه در نظر گرفته شد و سؤالات مصاحبه توسط خود محقق از استادان مورد مطالعه پرسیده می‌شد. قبل از مصاحبه، رضایت کامل از استادان و اجازه ضبط مصاحبه‌ها اخذ شد. اولین سؤال مصاحبه این بود که در مورد رفتارهای نامحترمانه چه می‌دانند؟ چه چیزی را رفتار نامحترمانه تلقی می‌کنند؟ به استادان مورد مطالعه گفته می‌شد که می‌توانند هر چیزی را که در ارتباط با مفهوم رفتارهای نامحترمانه به

(۱۹۸۵) قابلیت اطمینان را مطرح کرده‌اند که به- عنوان معیار سوم، پیش از این بدان اشاره گردید.

یافته‌های تحقیق

در این مطالعه از مجموع ۱۸ نفر از اعضای هیئت علمی یکی از دانشگاه‌های دولتی کشور که با آن‌ها مصاحبه شد، ۸ نفر زن و ۱۰ نفر مرد بودند که سابقه‌ی تدریس بیش از ۱۰ سال در دانشگاه و رتبه‌ی علمی حداقل دانشجویی داشتند و محل اخذ مدرک دانشگاهی آن‌ها غالباً کشور ایران بوده است. نمونه مورد مطالعه استادانی از گروه مهندسی، کشاورزی، دامپزشکی، مدیریت و اقتصاد این دانشگاه بوده‌اند. یافته‌های حاصل از مصاحبه- های انجام شده در قالب سؤالات تحقیق و با استفاده از شیوه‌ی تجزیه و تحلیل کلایزی به صورت زیر است:

در مورد سؤال اول تحقیق که تعریف رفتار نامحترمانه دانشجویان و انواع آن بود، اعضای هیئت علمی مورد مصاحبه رفتار نامحترمانه دانشجویان را هر نوع رفتاری می‌دانستند که از روال معمول کلاس درس خارج باشد و نظم منطقی کلاس را به هم زده و نوعی ناهنجاری ضدعرفی باشد که از دانشجو سر می‌زند. براساس دیدگاه این استادان می‌توان انواع رفتارهای نامحترمانه دانشجویان را در قالب جدول زیر طبقه‌بندی نمود:

قابلیت اعتماد که به عنوان جایگزین روایی و پایایی در تحقیقات کیفی مطرح کرده‌اند، استفاده شده است (Elliott & Lazenbatt, 2005: 49). در این تحقیق برای افزایش قابلیت اعتبار پژوهش (تا چه حدی ساختار و معنی پدیده‌ی مورد نظر به نحو مناسب و مطلوبی بازنمایی می‌شود) به استادان مورد مطالعه مراجعه گردید و در مورد نتایج حاصل شده از آنان نظرخواهی شد. همچنین، تلاش شد افرادی وارد مطالعه شوند که تجربه‌ای غنی از پدیده مورد مطالعه داشته باشند. برای رسیدن به قابلیت انتقال پژوهش (یافته‌های پژوهش تا چه حد به محیط‌های دیگر تعمیم‌پذیر است)، محقق به شرح مبسوط فرایند تحقیق از مرحله نمونه- گیری تا تفسیر اطلاعات پرداخته و نمونه‌ای از متن مصاحبه‌ها را نیز به‌عنوان مصادیقی در بخش یافته‌های تحقیق حاضر آورده است. به‌منظور دستیابی به قابلیت اطمینان (تا چه حد یافته‌های پژوهشگر را سایر افراد بررسی‌کننده‌ی آن تأیید می- کنند)، محقق از راهنمایی و نظارت استادان صاحب‌نظر در سرتاسر فرایند گردآوری داده‌ها برای تأیید تفسیرهای محقق استفاده کرده است. برای افزایش قابلیت تأییدپذیری پژوهش، محقق تلاش کرد تا از طریق مرور و بازبینی‌های دقیق و چندین باره داده‌ها، تفسیرها و یافته‌های این مطالعه با نگاهی به مطالعات پیشین حاصل شود. در مورد سنجش پایایی در تحقیقات کیفی، Guba & Lincoln

جدول ۱- مصادیق و نمونه های استخراج شده از رفتارهای نامحترمانه دانشجویان براساس دیدگاه اساتید

مضمون	مقوله ها	نمونه ها و مصادیق
رفتارهای نامحترمانه دانشجویان	عدم احترام به کلاس درس	دیر آمدن سر کلاس (با تاخیر وارد شدن)
		غیبت بیش از حد در کلاس
		رفت و آمد کردن مستمر در کلاس
		بی نظمی در کلاس (شلوغ کردن، حرف به شکل بد زدن، دیر آمدن، زود رفتن، ایجاد مزاحمت برای دیگران، توقع غیر معمول برای نمره داشتن)
		گوش نکردن سر کلاس
	عدم احترام به استاد	پرسیدن سوالات غیر مرتبط سر کلاس که باعث خنده دیگران شده و جو کلاس را بهم می‌زند
		عدم همراهی با کلاس (رفت و آمد بی دلیل در کلاس، وقت تلف کردن سر کلاس به صورت سوال پرسیدن بی جا)
		عدم وفای به عهد و حاضر نشدن در موعد مقرر شده برای انجام وظیفه خود
		سؤالاتی یا هدف مچ‌گیری استاد
		انتظار ارائه مطلب آماده استاد به دانشجویان
ویژگی‌های شخصیتی دانشجوی	روشن گذاشتن موبایل و بازی کردن با آن سر کلاس	
	لم دادن سر کلاس (نشستن نامناسب)	

بدقلق

- خوردن آدامس و دیگر اقلام خوراکی در کلاس
- عدم رعایت ادب و احترام به استاد به عنوان یک فرد بزرگتر و نه استاد
- عدم رعایت پوشش مناسب در کلاس درس
- دروغ گفتن به استاد
- خیرسانی بین اساتید

استادان مورد مطالعه در این خصوص بیان داشتند که دانشجویان بدقلق سرکلاس با تأخیر وارد می شوند، به طور مستمر سر کلاس درس رفت و آمد به بیرون از کلاس دارند و حواس سایر دانشجویان نیز بدین شکل پرت می شود، باعث به هم زدن جو کلاس می شوند و سعی می کنند همه را همراه خود کنند، به مطالب درسی در کلاس درس توجهی ندارند و همه چیز را به شوخی می گیرند. به عنوان نمونه در مورد مقوله‌ی عدم احترام به استاد یکی از استادان مورد مطالعه چنین بیان داشت:

"دانشجویی داشتم که کار آزاد داشت و با لحن بازاری هم سر کلاس صحبت می کرد که من سرکار میرم و نمی‌تونم پیام سر کلاس، حالا می‌خواهی چکار کنی اگر می‌خواهی منو بندازی که از الان بدونم".

در مورد سؤال دوم تحقیق که در مورد علل و عوامل مؤثر در بروز این نوع رفتارها در دانشجویان براساس دیدگاه استادان بود، استادان مورد مطالعه عللی را با توجه به تجارب خود در این خصوص بیان داشتند که محقق این علل را به صورت زیر در طبقات مربوط به دانشگاه، خانواده، جامعه، دانشجو و استاد دسته‌بندی کرد:

جدول 2- مصادیق و نمونه های استخراج شده از علل بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان براساس دیدگاه اساتید

مضمون	مقوله ها	نمونه ها و مصادیق
علل بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان	✓	کمبود ارائه اطلاعات به دانشجویان که اینجا یک محیط آموزشی است و حرمتها اینجا چیست.
	✓	تأثیرپذیری محیطی دانشگاه
	✓	فقدان یک برنامه منظم برای آموزش هنجارها
	✓	تربیت خانوادگی
	✓	تفاوت الگوها در جامعه و خانواده
	✓	جایگزینی ضد ارزش‌ها به جای ارزش‌ها
	✓	بحران‌های روحی جوانان مثل بی هویتی، بی هدفی و ناامیدی
	✓	کمبود انگیزه دانشجویان که تحت تاثیر عوامل بیرونی می‌باشد.
	✓	کمبود انگیزه دانشجو که تحت تاثیر عوامل درونی مثل مشکلات شخصی می باشد.
	✓	ویژگی‌های رفتاری سنی جوانان امروزی
✓	نحوه تعامل استاد با دانشجو در طول ترم	

استادان مورد مطالعه در خصوص علل بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان بیان داشتند که بروز این رفتارها می تواند به دلایلی همچون نبود یک برنامه منظم برای آموزش هنجارها در دانشگاه، کمبود انگیزه در این دانشجویان، ویژگی‌های رفتاری سنی جوانان امروزی و نیز گاهی به دلیل تعامل نامناسب برخی اساتید با دانشجویان باشد.

به عنوان نمونه یکی از استادان مورد مطالعه در مورد بی انگیزگی این نوع دانشجویان که یکی از علل

بروز این نوع رفتارها در آنها است چنین بیان داشت که:

"یکی از دانشجویان بدقلقی که داشتم می گفت که چرا اصلاً من باید درس بخوانم و سایر دانشجویان کلاس را نیز با خود همراه می کرد؛ بدین ترتیب جو کلاس را به هم می زد."

شکل زیر به صورت یکپارچه، علل بروز این رفتارها را ارائه داده است.

می‌تواند متفاوت باشد؛ مثلاً برخی استادان اعلام داشتند که دانشجوی در مقطع کارشناسی ارشد یا واحد بین‌الملل، بدقلقی خود را به شکل صحبت کردن سر کلاس با تلفن همراه و یا حل مشکلات کاری خود سر کلاس با وجود حضور استاد نشان می‌دهد.

سؤال سوم تحقیق حاضر در مورد راهکارهای کاهش بروز رفتارهای نامحترمانه از سوی دانشجویان براساس دیدگاه استادان بود که در طول سابقه تدریس خود از آن‌ها استفاده کرده‌اند و مفید واقع شده است که در ذیل بدان اشاره می‌شود:

۱- عدم برخورد مستقیم با دانشجو و تذکر به او خارج از کلاس به دور از چشم دیگر همکلاسی‌هایش. استادی در این مورد می‌گفت: "ابتدا با لحن دوستانه و سپس تذکر جدی با او صحبت می‌کنم. اگر برخورد خاصی داشته باشم حریم‌ها شکسته می‌شود ولی به این معنی هم نیست که استاد عقب نشینی کند".

۲- صبر و تحمل در برابر این نوع دانشجویان. استادی در این مورد می‌گفت: "اگر دانشجوی بد رفتاری داشته باشم که حتی حق بیرون کردنش از کلاس هم داشته باشم ولی تحمل می‌کنم چون معتقدم که یک متخصص علوم رفتاری باید چنین رفتاری داشته باشد که او را از سایر استادان متخصص متمایز سازد. به اقتضای رشته‌ام احساس می‌کنم باید اینگونه رفتار کنم و تاکنون نیز مؤثر بوده است".

۳- مشورت گرفتن از دیگر همکاران به‌ویژه همکاران با سابقه بیشتر.

استادی در این مورد می‌گفت: "در برخی موارد از دیگر همکارانم که با سابقه تر از من هستند جهت حل این مشکل مشورت می‌گیرم".

۴- در صورت لزوم، استفاده از ابزار و مراجع قانونی.

شکل ۱- علل بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان براساس دیدگاه استادان

به‌طور کلی در مورد رفتارهای نامحترمانه دانشجویان، اکثر استادان مورد مصاحبه در این تحقیق بر این باور بودند که در مقطع کارشناسی و ترم‌های اول شاید این‌گونه رفتارها غیر عمدی باشد؛ چرا که هنوز دانشجو با محیط دانشگاه آشنایی کاملی ندارد و همچنان در فضای دانش‌آموزی باقی مانده است؛ ولی در ترم‌های بالاتر، میزان عمدی بودن این رفتارها بیشتر می‌شود که در این حالت می‌توان چنین دانشجویانی را بدقلق نامید و بدقلقی آنها عللی خواهد داشت که در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفته است. استادان مورد مصاحبه در این مطالعه، بدقلقی دانشجویان دختر و پسر را حداکثر یکسان می‌دانستند مگر در موارد خاص. با این وجود؛ غالباً بدقلقی را بیشتر به دانشجویان پسر نسبت می‌دادند تا دانشجویان دختر که آن هم می‌تواند به دلیل روحیه شیطنت‌آمیز پسران باشد که در این بازه سنی و بیشتر در مقطع کارشناسی به دنبال جلب توجه دیگران هستند یا حتی همراه کردن همکلاسی‌ها با خود که به نوعی احساس قدرت و نفوذ به آن‌ها دست دهد و این برایشان لذت بخش می‌باشد، مثلاً حرفی بزنند که باعث خنده کل کلاس شود و به این شکل، جو کلاس بهم بریزد. با مصاحبه‌های به عمل آمده، استادان مورد مطالعه بیان داشتند که بدقلقی در مقاطع تحصیلی مختلف

۹- گاهی بی تفاوت بودن استاد نسبت به عمل صورت گرفته از سوی این نوع دانشجویان.

بحث و نتیجه گیری

هدف تحقیق حاضر واکاوی تجربه زیسته استادان از رفتارهای نامحترمانه دانشجویان است. با توجه به موارد عنوان شده در این تحقیق و شدت یافتن این نوع رفتارها در دانشجویان و تأثیر به سزایی که این رفتارها روی مختل کردن فرایند یادگیری دارند، ضروری است تا این نوع رفتارها و شیوهی مواجهه صحیح با این نوع رفتارها مورد توجه جدی مدیران دانشگاه‌ها و مسئولان مربوط قرار گیرد تا بدین ترتیب از میزان و شدت این رفتارها به طور قابل توجهی کاسته شود. آگاهی از دیدگاه استادان در مورد دانشجویان بدقلق و رفتارهای نامحترمانه آنان می‌تواند به دلیل ماهیت مستمر استاد- دانشجو به یادگیری مستقیم و یا غیرمستقیم رفتارهای حرفه‌ای آنان کمک کند.

مصاحبه شوندگان در مطالعه حاضر، رفتارهای نامحترمانه دانشجویان را رفتارهایی می‌دانستند که نظم منطقی کلاس را بهم زده و نوعی ناهنجاری ضدعرفی محسوب می‌شود. در مطالعه‌ی صورت گرفته توسط Jouybari و همکاران (۱۳۹۰) نیز اعضای هیئت علمی به عنوان نمونه مورد مطالعه بر این باور بودند که یک دانشجو می‌بایست ملبس به علم و رفتار محترمانه باشد و به طور مستمر به رفتار آکادمیک اشاره داشتند. آن‌ها رفتار نامحترمانه را هر نوع رفتار، کلام و تفکر و یا سکناات دانشجو که مغایر با دانشگاه و محیط علمی باشد، می‌دانستند. رفتارهایی از قبیل فکر کردن به غیر از درس، ایجاد وقفه در تدریس استاد، خوابیدن سر کلاس، بی توجهی، خودداری از پاسخ دادن و مشارکت در کلاس، استفاده از تلفن همراه، تاخیر در ورود به کلاس، ترک کلاس، غیبت، ایجاد تنش، تقلب و تقاضای بی‌مورد را در زمره رفتارهای نامحترمانه یا غیر آکادمیک دانشجویان می‌دانستند. Ding و همکارانش (۲۰۱۰) نیز سوء رفتارها در کلاس درس را هر نوع فعالیتی

۵- کمک گرفتن از تجربیات اجرایی خود در این زمینه.

استادی در این مورد می‌گفت: "تجربه اجرایی من تأثیر زیادی در تدریس داشته و تجربیات مدیریتی به من کمک می‌کند (حداقلش اینه که دانشجوی من نمی‌تونه نمره الکی بگیره و حتی نمی‌تونه تقلب کنه تمام راه‌هایی که بتونه غیر دانشجویی عمل کند را از آن‌ها می‌گیرم ولی آزادی چیزه دیگری است) این تجربیات مدیریتی که داشتم به من کمک کرد تا رفتارهای جزئی و بدقلق دانشجویان روی من تأثیری نداشته باشد و به درستی کلاس‌هایم را اداره کنم ولی شاید اگر این تجربه را نمی‌داشتم هر رفتار آن‌ها مرا بهم می‌ریخت و فرایند برگزاری کلاس را مختل می‌کرد".

۶- کلاس را جذاب‌تر کردن برای دانشجویان تا مشتاق حضور در کلاس شوند.

استادی در این مورد می‌گفت: "سر کلاس‌هایم حرف‌هایی می‌زنم که دانشجویانم جای دیگری آن‌ها را نشنیده‌اند. با این‌که حضور و غیاب نمی‌کنم ولی چون دانشجو میدونه با دیر آمدنش به کلاس از خیلی موارد عقب می‌افته و مطالبی را از دست می‌ده پس شاید به این دلیل سر کلاس می‌آید".

۷- همراهی و همدلی استاد و افزایش ارتباط دوستی با دانشجو تا حد امکان که موجب سوء استفاده دانشجویان نشود.

استادی در این مورد می‌گفت: "وقتی دانشجویان می‌بینند که استاد با آن‌ها همراهی و همکاری می‌کند نه لجبازی پس آن‌ها نیز دست از لجبازی بر می‌دارند. مثلاً دانشجویی مدام در کلاس رفت و آمد می‌کند به او تذکر می‌دهم که جایی در کلاس بنشیند که بتواند رفت و آمدش را داشته باشد و مزاحم بقیه نشود که حواسشان پرت شود".

۸- تفویض اختیار و دادن مسئولیت به دانشجویان.

می‌دانند که باعث آزار و اذیت دیگر دانشجویان کلاس و استاد شود و نظم کلاس را نیز بهم بزند.

Abraham و همکارانش (۲۰۲۲) رفتار نامحترمانه دانشجویان را نوعی بی‌احترامی به محیط آموزشی تلقی کردند که می‌تواند بر محیط یادگیری و مربیان تأثیر منفی بگذارد.

Luparell (۲۰۰۷) برای دانشجویان در سال‌های تحصیلی پایین‌تر، تقلب کردن در امتحان و برای دانشجویان سال بالاتر، استفاده از تلفن همراه را جزو رفتارهای نامحترمانه دانشجویان قلمداد می‌کند. Clark (۲۰۰۸) نیز در مطالعه‌ی خود از مهمترین رفتارهایی که به نظر استادان، نامحترمانه بود را شکایت کاذب، حرکات زننده، بی‌توجهی در کلاس درس، منحرف کردن بحث‌ها، استفاده از تلفن همراه و تقلب می‌دانست. در اکثر مطالعات صورت گرفته در این زمینه رفتارهای نامحترمانه دانشجویان از دیدگاه استادان شامل تقلب در امتحان، استفاده از گوشی تلفن همراه در کلاس، خوابیدن در کلاس، دیر رسیدن به کلاس، زود ترک کردن کلاس و ... می‌باشد (Lasiter et al., 2012). Tiberius (۱۹۹۹)، رفتار نامحترمانه را یک عامل برای از هم گسیختگی در محیط آکادمیک معرفی کرده است. به نظر وی رفتار خشن، سوء استفاده گرایانه و غیر مودبانه می‌تواند به آرامی باعث گسیخته شدن محیط آکادمیک شود و به‌طور محسوس بر آموزش اثر بگذارد. Shohadi (۲۰۰۱) همچون تحقیقات صورت گرفته توسط Feldmann (۲۰۰۱)، Broyton & Bayer (۲۰۰۴) و Clark (۲۰۰۸) گویای آن است که این امر به صورت معضلی در کشورهای مختلف درآمده است.

Sun Hyun و همکاران (۲۰۲۰) نیز در مطالعه‌ی خود که به بررسی تجربه زیسته استادان پرستاری نسبت به رفتارهای نامحترمانه دانشجویان پرداخته بودند، از جمله این رفتارها را شامل عدم پایبندی دانشجویان به استانداردهای کلاس درس، فقدان اعتماد به همسالان، عدم تعهد به آموزش و یادگیری در یک محیط بالینی و استفاده نامناسب از فناوری می‌دانستند.

از آنجا که شروع شکل‌گیری رفتارهای نامحترمانه می‌تواند از محیط‌های آموزشی باشد؛ لذا، رویکردهایی

که منجر به پیشگیری از چنین رفتارهایی در دانشجویان گردد از اهمیت خاصی برخوردار است. از طرفی، با توجه به این‌که رفتارهای نامحترمانه و تهدیدکننده حتی در حد کم هم می‌تواند به طور محسوس بر محیط آموزشی اثر گذارد، شناخت این گونه رفتارها ضروری است؛ زیرا بینشی را فراهم می‌آورد تا راهکارهایی به منظور ایجاد محیط‌های یادگیری و یاددهی سالم اتخاذ گردد (Jouybari et al., 2010). در مطالعه حاضر علل بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان براساس دیدگاه استادان به ۵ عامل دانشگاه، جامعه، استاد، دانشجو، خانواده تقسیم شده است.

به عنوان نمونه یکی از استادان مورد مطالعه در مورد بی‌انگیزگی این نوع دانشجویان که یکی از علل بروز این نوع رفتارها در آن‌ها است چنین بیان داشت که:

"یکی از دانشجویان بدقلقی که داشتم می‌گفت که چرا اصلاً من باید درس بخوانم و سایر دانشجویان کلاس را نیز با خود همراه می‌کرد و بدین ترتیب جو کلاس را به هم می‌زد."

Leiter و همکاران (۲۰۱۲) نیز در مطالعه خود علل بروز این رفتارها را شامل عوامل اجتماعی (فقر، نژاد، نمایش خشونت در رسانه)، عوامل مربوط به استاد (تبعیض و بی‌عدالتی، انتقادات شدید از سوی استاد) و مشکلات خانوادگی حل نشده عنوان نموده‌اند. Sun Hyun و همکاران (۲۰۲۰) نیز سیستم آموزشی غلط را از جمله علل بروز این رفتارها در دانشجویان می‌دانند. آن‌ها در مطالعه خود به این نتیجه نیز رسیدند که برخی مواقع حتی ممکن است دانشجویان از رفتارهای نامحترمانه خود بی‌اطلاع باشند (Sun Hyun et al., 2020).

در مطالعه حاضر علاوه بر هدف اصلی تحقیق که توصیف پدیده رفتارهای نامحترمانه و شناسایی علل آن است، به ارائه‌ی راهکارهایی جهت پیشگیری یا کاهش میزان بروز این نوع رفتارها از نگاه استادان مورد مطالعه نیز پرداخته شده که در بخش یافته‌ها به تفصیل آمده است. راهکارهای پیشنهاد شده از سوی استادان مورد مطالعه در زمره راهکارهایی بودند که این

Rad و همکاران (۱۳۸۹) انجام دادند نیز اهمیت گوش دادن فعال به عنوان یکی از مهارت‌های اساسی در برقراری ارتباط مؤثر مورد توجه قرار گرفت. از دیگر راهکارهای برخورد با دانشجویان بدقلق که در این مطالعه بدان اشاره شد، ارائه خدمات مشاوره‌ای به دانشجویان و فرهنگ‌سازی در این مورد است. Adhami & Alizadeh (۱۳۸۷) نیز در مطالعه‌ی خود از عوامل مؤثر در اثربخشی تدریس را مشاوره دادن و راهنمایی کردن دانشجویان دانستند. در واقع، آن‌ها اذعان داشتند که ارائه ناکافی راهنمایی و مشاوره، دستیابی به اهداف آموزشی را دچار مشکل می‌کند. دانشگاه‌ها مسئولیت خطیری در تربیت آموزش و پرورش دانشجویان دارند و برای رسیدن به این هدف، ارائه‌ی مشاوره به دانشجویان ضرورت محسوب می‌شود (dehnavi et al., 2012). از طرفی، کارکرد دانشگاه منحصر به انتقال دانش نیست تا خود را محدود به آموزش کند؛ بلکه یکی از کارکردهای آن، تربیت انسان است؛ بدین معنا دانشگاه یک محیط تربیتی است که می‌تواند در فرهنگ‌سازی نیز مؤثر باشد (Hosein Chari & Fadakar, 2008). فرهنگ‌سازی برای کاهش رفتارهای نامحترمانه دانشجویان در محیط‌های آکادمیک باید به صورت جدی مورد توجه قرار گیرد (Olender-Russo, 2009). Ding و همکارانش (۲۰۱۰) در مطالعه خود، بهترین راهکار مقابله با سوء رفتارهای دانشجویان در کلاس درس را ستایش دانشجویان خوب کلاس و استفاده از جوایز و دیگر انگیزاننده‌های مثبت در آنان عنوان نمودند و دومین راهکار مؤثر را صحبت با این نوع دانشجویان بعد از کلاس درس بیان کردند. Morrisette (۲۰۰۱) نیز راهکارهایی برای کمک به استادان در جهت کاهش بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان ارائه کرده است که شامل توسعه‌ی ارتباطات مؤثر و مهارت‌های بین فردی، بازخورد مناسب تدریس و یادگیری در میان‌ترم به دانشجو، ایجاد محیط یادگیری مشارکتی و تجربه کلاس‌داری تعاملی، پاسخ محترمانه به تضادها به جای پاسخ خشن به دانشجو، رسیدگی به شکایات و اعتراضات دانشجو و مشخص کردن

استادان در مواجهه با رفتارهای نامحترمانه دانشجویان از خود نشان دادند و مفید واقع گردید. از جمله راهکارهای ارائه شده توسط استادان تحقیق حاضر می‌توان به رفتاری منعطف داشتن با دانشجویان اشاره کرد. همان‌طور که چارلیش و همکاران در مطالعه خود نیز به این نتیجه رسیدند که نادیده گرفتن رفتار نامطلوب و تصدیق رفتار مطلوب دانش‌آموزان (به‌طور ترکیبی) بیشترین اثربخشی را بر تغییر مطلوب در رفتار آن‌ها دارد و کلید موفقیت مدیریت کلاس اثربخش می‌باشد. از راهکارهای دیگر که در این مطالعه استادان بدان اشاره نمودند، همدلی با دانشجو، کمک به حل مشکلاتش تا حد امکان، ایجاد انگیزه و نیز گوش دادن فعال به او است.

استادی در این مورد می‌گفت: "وقتی دانشجویان می‌بینند که استاد با آن‌ها همراهی و همکاری می‌کند نه لجبازی پس آن‌ها نیز دست از لجبازی بر می‌دارند؛ مثلاً دانشجویی مدام در کلاس رفت و آمد می‌کند به او تذکر می‌دهم که جایی در کلاس بنشیند که بتواند رفت و آمدش را داشته باشد و مزاحم بقیه نشود که حواسشان پرت شود".

Ghadami و همکاران (۲۰۰۷) نیز در مطالعه‌ی خود نشان دادند که توانایی همدلی و درک متقابل استاد - دانشجو، کمک به حل مشکلات دانشجویان و ایجاد انگیزه در آن‌ها نقش مؤثری در برقراری ارتباط بین دانشجو و استاد دارند. در مطالعه‌ی Abedini و همکاران (۱۳۹۱) نیز نشان داده شد ایجاد انگیزه در دانشجویان بیشترین تأثیر را در روابط بین استاد و دانشجو دارد. Farhangi (۱۳۸۲) نیز بیان داشت که ایجاد روابط مثبت و دوستانه با دانش‌آموزان، گوش دادن فعال به آن‌ها و همدلی و درک دانش‌آموزان از جمله راهکارهای برقراری ارتباط مطلوب و اثربخش معلمان با دانش‌آموزان می‌باشد. دانشجو یا دانش‌آموزی که احساس کند استادش به او توجه دارد، با او همدل است و او را درک می‌کند، به او فعالانه گوش می‌دهد مسلماً یادگیری بیشتر و رفتار کلاسی پربارتری خواهد داشت. در تحقیقی که Sharifi

دانشگاه این رفتارها نامحترمانه باشد؛ ولی از نظر دانشجو چنین نباشد که در این صورت می‌توان انتظارات فرهنگی دانشگاه را به این دانشجویان آموزش داد تا خود را براساس آن تطبیق دهند.

انتظارات استاد، مثلاً بیان این‌که چه رفتارهایی در کلاس درس ممنوع و چه رفتارهایی مجاز است، می‌باشد (Martin & Swinney & Elder, 2010; Carbone, 1999). Hine نیز در مطالعه خود بیان داشتند که بهتر است در مورد قوانین اخلاقی در کلاس درس صحبت شود مانند سرموقع و منظم در کلاس درس حاضر شدن، لزوم آمادگی قبلی برای حضور در کلاس، تحویل به موقع تکالیف به استاد، برگزاری امتحان طبق برنامه، تأکید بر استانداردهای رفتاری، پرت نکردن حواس سایر دانشجویان در کلاس، حداقل گفت‌وگو در کلاس، خاموش کردن موبایل، برخورد محترمانه با هم‌کلاسی‌ها، استادان و سایر پرسنل دانشگاه (Martin & Hine, 2005). Rad و همکارانش نیز در مطالعه خود دریافتند که بازنگری استاد در رفتار و روش‌های مدیریت کلاس نیز می‌تواند در کاهش بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان مؤثر باشد؛ چرا که دانشجویان فعال و درگیر در یادگیری به احتمال کمتری در کلاس درس اختلال ایجاد می‌کنند؛ لذا بهتر است استاد، راهبردهایی برای درگیری حداکثری دانشجو در درس داشته باشد. از دیگر راهبردها می‌توان به توسعه‌ی مهارت‌های آگاهی استاد از وضعیت دانشجو، وقت گذاشتن برای او و برخورد صمیمانه اشاره نمود. هر چند برخی از استادان در مقابل رفتارهای دانشجو خنثی هستند و از علت آن بی‌خبرند. همه‌ی استادان باید شیوه‌های برخورد با دانشجویان دارای رفتارهای نامحترمانه را بدانند و در جهت اصلاح آن به روش مناسب اقدامات صحیحی انجام دهند (Rad et al., 2015).

این مطالعه‌ی محدود به بررسی ادراکات استادان از رفتارهای نامحترمانه دانشجویانشان بوده است و ادراکات دانشجویان را از رفتارهای نامحترمانه استادان و چگونگی تأثیر این رفتارها بر رفتارهای نامحترمانه دانشجویان را بررسی نکرده است که پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی این امر صورت گیرد. مسئله‌ی دیگری که در مطالعاتی مشابه این تحقیق وجود دارد، موضوع تفاوت‌های فرهنگی است. به این معنا که ممکن است دانشجویانی با فرهنگ‌های مختلف به شیوه‌های ارتباطی متفاوتی رفتار کنند که از نظر استادان و

References

- Abedini, M. R. ; Abbasi, A.; Mortazavi, F. & Bijari, B. (2012). Factors influencing the relationship between student and professor from the perspective of students of Birjand University of Medical Sciences, Iranian Journal of Medical Education, Vol. 12, No. 6, pp. 439-447. (In Persian)
- Abraham, A. E.; Busch, C. A.; Brownell, S. E. & Cooper, K. M. (2022). Instructor Perceptions of Student Incivility in the Online Undergraduate Science Classroom. Journal of Microbiology & Biology Education, Vol. 23, No. 1, pp. 1-10.
- Appleby, D. (1990). Faculty and student perceptions of irritating behaviors in the College classroom. Journal of Staff, Program, and Organization Development, Vol. 8, pp. 41-46.
- Bazargan Harandi, A. (2008). Mixed research method: A superior approach for management studies. Management knowledge, Vol. 21, No. 81, pp. 19-36. (In Persian)
- Belle, S. M. (2014). Where do I Belong? A Phenomenological Investigation of Teleworkers' Experience of Organizational Belonging. The Faculty of The Graduate School of Education and Human Development of The George Washington University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Education. UMI Number: 3602798.
- Boice, B. (1996). Classroom incivilities. Research in Higher Education, Vol. 37, pp. 453-86.
- Carbone, E. (1999). Students behaving badly in large classes. New Directions for Teaching and Learning, Vol. 77, pp. 35-43.
- Clayton, M. (2000). Professors struggle to rout out rudeness. Christian Monitor, Vol. 92, p. 16.
- Clark, C. (2008). The Dance of Incivility in Nursing Education as Described by Nursing Faculty and Students. ANS Advances in Nursing Science, Vol. 31, No. 4, pp. 37-54.
- Danaeifard, H. & Kazemi, H. (2010). Promoting interpretive research in the organization: A review of the philosophical foundations and the process of implementing the phenomenological method. Management studies (Improvement and Transformation), Vol. 20, No. 61, pp. 121-147. (In Persian)
- Dehnavi, R.; Dehghani, M. R.; Ebrahimi Pour, H.; Noori Hekmat, S.; Mehrathosna, M. H.; Soroodi Nasab, S. & Karimdad, F. (2011). Evaluation of communication skills of counseling professors of associate and bachelor students of Kerman University of Medical Sciences. Developmental steps in medical education, Vol. 8, No. 2, pp. 189-194. (In Persian)
- Devers, K. J. & Frankel, R. M. (2000). Study Design in Qualitative Research: Sampling and Data Collection Strategies. Education for Health, Vol. 13, No. 2, pp. 263-271.
- Ding, M.; Lib, Y.; Lic, X. & Kulm, G. (2010). Chinese teachers' attributions and coping strategies for student classroom misbehavior. Asia Pacific Journal of Education, Vol. 30, No. 3, pp. 321-337.
- Elliott, M., & Lazenbatt, A. (2005). How to recognize a 'quality' grounded theory research study. Australian Journal of Advanced Nursing, Vol. 22, No. 3, pp. 48-52.
- Feldmann, L. J. (2001). Classroom civility is another of our instructor responsibilities. College Teaching, Vol. 49, No. 4, pp. 137-40.
- Hussein Chari, M. & Fada Kardavarani, M. M. (2005). Investigating the effect of university on communication skills based on comparison of students, Vol. 12, No. 15, pp. 21-32. (In Persian)
- Joybari, L., Mohammadi, Z. & Sanago, A. (2010). A look at disrespectful behaviors in educational settings from the perspective of professors and students. Strides In Development of Medical Education, Vol. 7, No. 2, pp. 127-133. (In Persian)
- 18-Jouybari, L.; Parsaee, F.; Rayej, F. & Sanago, A. (2012). Investigating the concept of student ethics from the perspective of faculty members. Horizon of Development of Medical Education, Vol. 5, No. 1, pp. 1-7. (In Persian)

- karimi, B; Fathi Azar, E. (2006). The effect of appropriate teacher attitude on coping behaviors of bad behavior and anti-authority of elementary school students. Bi-monthly journal of Daneshvar Behavior, Vol. 13, No. 18, pp. 21-32. (In Persian)
- Lasiter, S., Marchiondo, L. & Marchiondo, K. (2012). Student narratives of faculty incivility. Nursing outlook, Vol. 60, No. 3, pp. 121-6.
- Luparell, S. M. (2003). Critical incidents of incivility by nursing students: How uncivil encounters with students affect nursing faculty. Doctoral dissertation, University of Nebraska. Dissertation Abstracts International, Vol. 64, 21-28.
- Luparell, S. (2007). The effects of student incivility on nursing faculty. Journal of nursing Education. Vol. 46, No. 9, pp. 91-95.
- Martin R. J, Hine D. W. (2005). Development and Validation of the uncivil workplace behavior questionnaire. Journal of occupational health psychology, Vol. 10, No. 4, pp. 477-90.
- Morrisette P. (2001). Reducing incivility in the university/college classroom. International Electronic Journal for Leadership in Learning, Vol. 5, No. 4, pp. 1-12.
- Olender-Russo, L. (2009). Creating a culture of regard: An antidote for workplace bullying. Creative Nursing, Vol. 15, No. 2, pp. 75-81.
- Rad, M. , Turkmennejad Sabzevari , M. & Karimi Monaghi, H. (2015). Challenging (disrespectful) behaviors in medical students and how to manage it: A review study. Journal of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Vol. 3, No. 1, pp. 49-58. (In Persian)
- Ranjbar, H. , Haq Doost, A.A. , Salsali, M., Khoshdel, A., Soleimani, M. A. & Bahrami, N. (2012). Sampling in Qualitative Research: A Guide to Getting Started. Journal of Army University of Medical Sciences of the Islamic Republic of Iran (annals of military and health sciences research), Vol. 10, No. 3, pp.238-250. (In Persian)
- Robertson, J. E. (2012). Can't we all just get along? A primer on student incivility in nursing education. Nursing education perspectives, Vol. 33, No. 1, pp. 21-6.
- Schneider, A. (1998). Insubordination and intimidation signal the end of decorum in many classrooms. Chronicle of Higher Education, Vol. 44, No. 29, pp. 12-14.
- Shabani, H. (2004). Educational Skills. Tehran: samt publications. (In Persian)
- Sharifirad, Gh. , Rezaian, M., Jazini , A. & Etemadi, Z. (2010). Awareness, attitude and practice of teachers about effective communication skills in education. HSR (health system research), Vol. 6, No. 2, pp. 217-225. (In Persian)
- Shosha, G. A. (2012). Employment of Colaizzi's Strategy in Descriptive Phenomenology: A Reflection of a Researcher. European Scientific Journal, Vol. 8, No.27, pp. 31-43.
- 33-Sun Hyun, Sun Kang, h, De Gagne, J. C. & Park, J. (2020). Nursing faculty experiences with student incivility in South Korea: a qualitative study. BMC Medical Education, Vol. 22, No. 1, pp. 1-10.
- 34- Swinney, L. & Elder, B. (2010). Incivility in the Accounting Classroom-Perceptions of Faculty and Administrators. Am J Bus Educ, Vol. 3, No. 5, pp. 1-16.
- 35- Tiberius, R. G. & Flak, E. (1999). Incivility in dyadic teaching and learning. New Direction for Teaching and Learning, Vol. 77, pp. 3-12.
- 36- Younesi, Z. , Hayati, S. , Nasiri Forg, A. & Nomiri, S. (2020). the relationship between disrespectful behavior in the workplace and professional self-efficacy and psychological competence in nurses working in Birjand hospitals. Journal of Jiroft University of Medical Sciences, Vol. 7, No. 3, pp. 469-479. (In Persian)